

*Валуєва Н. М.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри перекладу**Дніпровського державного технічного університету*

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ-СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

Анотація. Статтю присвячено структурно-семантичному аналізу англomовних багатокомпонентних термінів-словосполучень на матеріалі фармакологічних текстів. Переклад медичної спрямованості вважається одним із найскладніших видів спеціального перекладу, що пояснюється лінгвістичними особливостями цих текстів, своєрідністю понятійної системи. До труднощів медичного перекладу можна віднести термінологію, питання зручності читання/вимови терміна, еквівалентності текстів, унікальній характеристиці медичної мови. У процесі роботи з медичною літературою перед перекладачем постають проблеми різного плану: універсальні (псевдоінтернаціоналізми, використання аббревіатур й скорочень, дублетність, синонімія й полісемія тощо), та специфічні (узусні особливості терміну, термінологічна синонімія, епонімія, різниця у значеннях афіксів у мові оригіналу й перекладу, відсутність словникових відповідників тощо). Текстам медичної спрямованості, зокрема фармакологічним, притаманні атрибутивні терміни-словосполучення. Розглядаючи атрибутивність як поняття семантичне, на першому етапі перекладацького аналізу розглядається семантика атрибутивного словосполучення; у свою чергу, синтаксична семантика не існує сама по собі і виявляється за допомогою синтаксичних зв'язків і формальних засобів вираження, тому структурно-семантична організація атрибутивної одиниці є провідним чинником при вирішенні питань їх перекладу. Відтворення лексичних одиниць під час перекладу здійснювався виходячи з наукових визначень понять, які позначаються термінами, з урахуванням тенденцій і морфологічних особливостей вітчизняної термінології, а також сполучуваності слів у мові перекладу. У визначенні семантики терміну значну роль відігравав контекст оригіналу, цільова аудиторія. У ході порівняльно-зіставного аналізу наявних перекладів досліджуваних термінологічних словосполучень були виявлені їх спільні і відмінні ознаки, розглянуті прийоми і мовні засоби, які застосували автори різних перекладів, а саме: підбір еквіваленту, калькування, транскрипція/транслітерація, семантичний еквівалент або функціональний аналог, експлікація, використання декількох прийомів.

Ключові слова: структурно-семантичний аналіз, багатокомпонентні терміни-словосполучення, атрибутивні словосполучення, медичний переклад, термінологічна система, словникові відповідники.

Постановка проблеми. Сучасний науково-технічний прогрес сприяє появі великої кількості нових лексичних одиниць термінології у різних галузях, адже відомо, що терміни складають переважну більшість лексичних одиниць у наукових

текстах. Англomовна термінологічна системи характеризується наявністю багатокомпонентних термінів-словосполучень, велика кількість з яких представлена поєднанням загальноживаної лексичної одиниці з терміном певної галузі, що призводить до появи нового значення загальноживаної лексики у більш вузькому, або навпаки – більш широкому значенні. Дослідження закономірностей утворення таких термінів, їх структури й семантики особливо актуальні в перекладознавчому аспекті, оскільки особливості перекладу текстів певної галузі науки безпосередньо пов'язані зі специфікою її термінології. Переклад медичних текстів не є винятком, адже медицина постійно розвивається, і останні відкриття медичної науки свідчать про її значні досягнення, новітні розробки отримують нову номінацію, а перед перекладачами провідних наукових медичних видань стоїть завдання адекватно відтворити багатокомпонентні термінологічні словосполучення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми. Дослідженню терміна й термінологічних систем присвячено багато робіт вітчизняних й зарубіжних науковців. Поняттю терміна, його структурно-семантичним та лінгвокогнітивним особливостям, процесам термінологізації та класифікації терміносистем присвячені роботи загальнотеоретичного характеру, а саме: праці К.Я. Авербуха, Д.Р. Бойко, С.В. Гриньова, А.С. Д'якова, Я.В. Житіна, В.І. Карабана, З.Б. Куделько, Т.Р. Кияка, Н.В. Нікуліної, Е.Ф. Скороходько, О.В. Суперанської та багатьох інших; системним вивченням окремих галузей займаються такі українські науковці, як: Г.Б. Фогель, Н.В. Нікуліна (автомобільна термінологія), О.С. Ісаєва, І.М. Сологор, А.В. Шугаєв (медична термінологія), О. Бондаренко, С.М. Єнікєєва (комп'ютерні та інформаційні термінології), Г.О. Хацер, О.В. Барабаш (юридична термінологія) тощо; перекладознавчим аспектам присвячені роботи: М.А. Сайко, Л. Ліннік, К.А. Кручіної, В. Калашник, І. Корнейко, М. Пилипенко, Ю. Макаренко та багатьох інших. Таке значне коло досліджень підкреслює актуальність вивчення різних аспектів термінології, зокрема аналіз структурно-семантичних особливостей атрибутивних термінів спеціальних наукових галузей, особливостей відтворення термінологічних словосполучень мовою перекладу.

Мета статті. Окреслити коло проблем, пов'язаних з перекладом англomовної медичної термінології українською мовою, надати приклади структурно-семантичного аналізу атрибутивних термінів галузі фармакології, дослідити синтаксичні зв'язки атрибутивних словосполучень та їх формальних засобів вираження. Аналіз зазначених чинників дозволяє визначити

закладену в атрибутивний термінологічний вираз інформацію та за допомогою засобів мови перекладу відтворити її у повному обсязі в тексті перекладу.

Виклад основного матеріалу. Медичний переклад вважається одним із найскладніших видів спеціального перекладу. Це пояснюється лінгвістичними особливостями цих текстів й своєрідністю понятійної системи. До труднощів медичного перекладу можна віднести термінологію, питання зручності читання/вимови терміна, еквівалентності текстів, унікальній характеристиці медичної мови. У процесі роботи з медичною літературою перед перекладачем постають проблеми різного плану: універсальні (псевдоінтернаціоналізми, використання аббревіатур й скорочень, дублетність, синонімія й полісемія тощо), та специфічні (узусні особливості терміну, термінологічна синонімія, епонімія, різниця у значеннях афіксів у мові оригіналу й перекладу, відсутність словникових відповідників тощо).

Відомо, що на відміну від загальноживаних слів, терміни виражають специфічні наукові поняття, мають смислову точність й мають бути однозначними, отже, перед науковцями стоїть завдання стандартизації термінології; проте перекладач часто стикається з випадками термінологічної синонімії. Це часто відбувається у випадках, коли у терміні присутній латинський корінь, якому є кілька відповідників у мові перекладу: **erythrocyte**: *еритроцит* та *червоне кров'яне тільце*.

У процесі перекладу у кожному конкретному випадку перекладач обирає найбільш адекватний варіант: переклад однокореневим еквівалентом, пошук відповідника з українською основою, супровід перекладу вказівкою на оригінал у виносках. З іншого боку, переклад має бути приємним для сприйняття / читання цільовою аудиторією. Головний принцип: точне передати смисл, адже “ціна питання” (у переважній кількості медичних текстів) – людське здоров'я й життя, тому, окрім філологічних знань, перекладач має бути обізнаним і у медичній сфері, конкретній медичній тематиці. Треба зазначити, що медичний переклад – це доволі широке поняття, яке охоплює велике коло тематик, підтем та напрямів.

Для якісного здійснення перекладу потрібно враховувати і цільову аудиторію, і сферу використання перекладу. “Використання мовних одиниць варіюється в залежності від учасників комунікації та комунікативної ситуації. При перекладі для спеціалістів можливе використання професійних жаргонізмів. Для нефакхівців слід використовувати мініш складні лексичні одиниці, намагатися зробити переклад кратким й лаконічним” [1].

З морфологічної точки зору терміни поділяються на прости, похідні, терміни-словосполучення, терміни-скорочення. В залежності від кількості компонентів, терміни можуть бути двох-, трьох- й багатокомпонентними (докладніше див. праці А.С. Д'якова, Т.Р. Кияка [2], А.В. Суперанської [3]).

Для медичної галузі властиві багатокомпонентні терміни, це пояснюється тим, що “однослівні терміни не завжди можуть чітко номінувати складні процеси, характеристики та властивості нових понять. А термінологічні утворення, що складаються з двох та більше термінів, не тільки диференціюють нові поняття, а й систематизують парадигматичні відносини між ними, відображаючи системні зв'язки одиниць конкретної терміносистеми” [цит. за 4, с. 106].

Одним із засобів досягнення стислості викладу й концентрації інформації (основних характеристик наукових текстів)

є використання атрибутивних словосполучень, серед яких найбільш чисельними є такі моделі: N1+N2, або N+Adj; Part I + N; Part II + N. Переважну більшість складають двох- та трьох-компонентні словосполучення, але в медичних текстах багато і багатокомпонентних термінів, які викликають певні труднощі під час перекладу. Для правильного перекладу потрібно проаналізувати їх структурно-семантичні особливості й вірно обрати засоби перекладу.

Атрибутивність – поняття семантичне, тому, перш за все, слід розглядати семантику атрибутивного словосполучення. Слід розуміти, що “синтаксична семантика” не існує сама по собі, вона виявляється за допомогою синтаксичних зв'язків і формальних засобів вираження. Тому структурно-семантична організація атрибутивної одиниці, здебільшого семантика, є провідним чинником при вирішенні питань їх перекладу.

Розглянемо це на прикладах текстів фармакологічної тематики (інструкцій з використання медичних препаратів). В англійській інструкції препарату “Antara”, який застосовується при лікуванні різних хвороб серця, зустрічаємо:

(1) *Since bile acid sequestrants may bind other drugs given concurrently, patients should take Antara at least 1 hour before or 4-6 hours after a bile acid binding resin to avoid impeding its absorption* [5].

Багатокомпонентний термін **bile acid binding resin** не має словникового відповідника, тому на аналітичному етапі потрібно з'ясувати словникові значення окремих його компонентів: “bile acid” – *жовчна кислота*; щодо словосполучення “binding resin” у словниках, у тому числі і в онлайн-медичному словнику, маємо переклад окремих слів: “сполучний”, “в'язучий”, “фіксація”, “смола” [6].

Онлайн-словники у розділі “медицина/фармакологія” на запит перекладу слова “resin” надають цілу низку багатокомпонентних термінів, серед яких “bile acid resin” – *секвестрант жовчних кислот* (клас гіполіпідемічних засобів); *іонообмінна смола*; *той, що сприяє виведенню жовчних кислот*.

Наступний аспект аналітичного етапу – з'ясування сутності самого наукового поняття, його тлумачення. Англійські джерела надають таку інформацію: “Bile is one of the richest sources of cholesterol in the body. It is used to help us digest dietary fat. After helping digestion, most of the bile is reabsorbed and sent back to the liver. Bile acid binding resins bind to the bile, and the complex is then eliminated from the body in the feces” [7].

У цьому джерелі термін вказується у повному вигляді, а, наприклад, наступне джерело на той же запит надає такий термін і його пояснення: “The bile acid sequestrants are a group of medications used to bind certain components of bile in the gastrointestinal tract” [8].

Отже, у другому джерелі використовується термін, який онлайн-словник транскрибує “sequestrant” – “секвестрант”, хоча саме слово “sequestrant” – фармакологічний термін, який має лише описовий словниковий відповідник: “речовина, що посилює екскрецію (наприклад, жовчі)” [9].

Таким чином, переклад цього терміну базується на словникових значеннях і визначенні самого денотату:

– шляхом описового перекладу, якщо інформація призначається для споживача: “лікарські препарати, які сприяють виведенню жовчної кислоти/посилюють екскрецію жовчної кислоти” або “лікарські засоби/речовини, які зв'язують і виводять жовчну кислоту з організму”;

– наведенням більш лаконічного, наукового, транскрибованого варіанту, якщо інформація призначається для медиків: *“секвестрант жовчної кислоти”*.

Розглянемо наступний приклад: англomовний опис препарату “Кадует”:

(2) *Co-administration of amlodipine with warfarin did not change the warfarin prothrombin response time* [10].

У словниках і електронних пошукових системах немає відповідника цілого термінологічного сполучення, але є його окремі компоненти:

– сполучення “response time” не має відповідників як спеціальний медичний термін, але має відповідники в інших галузях – “час реакції, час спрацювання” [6, 11, 12];

– “prothrombin time” - медичний термін, який має сталі словниковий відповідник – “протромбіновий час” (період згортання крові), час, необхідний для згортання крові після додавання до досліджуваного зразку крові кальцію та тромбoplastину” [11];

– “warfarin” – засіб-антикоагулянт [6].

Для перекладу термінологічного сполучення, прийнятного для галузі фармакології, з урахуванням законів термінології мови перекладу і сполучуваності слів, слід викласти сутність самого поняття: вочевидь, компонент препарату “Кадуету” амлодипін не гальмує фармакологічну дію антикоагулянту “Варфарину”, тобто протромбіновий час. Якщо порівняти кілька варіантів перекладу, то можна побачити, що перші два варіанти збігаються між собою і відрізняються від третього:

1) Сумісне застосування амлодипіну та варфарину не змінює *варфарин-залежний протромбіновий час* [13].

2) Совместное применение амлодипина и варфарина не меняет *варфаринзависимое протромбиновое время* [14].

3) Амлодипин не влияет на изменения *протромбинового времени, вызванные варфарином* [15].

Порівнюючи подані переклади, можна зазначити, що у перших двох варіантах термін відтворюється конструкцією “складний прикметник + іменник”, тоді як в останньому варіанті використовується дієприкметниковий зворот. Таким чином, спільними рисами трьох варіантів перекладу є застосування лексичного додавання: “залежний” і “вызванный”, що зумовлене типологічною відмінністю мов, і вилучення елементу “response”, що також може обумовлюватися типологічною різницею мов і особливостями понятійної системи мови оригіналу. Відмінна риса перекладів полягає у стилістиці, тобто способі викладення повідомлення: останній варіант описовий та більш доступний для реципієнта, стилістично більш нейтральний, аніж перші два, в яких відбивається тенденція англійської мови до економії мовних засобів.

(3) *CADUET is a combination of two drugs, a dihydropyridine calcium antagonist (calcium ion antagonist or slow-channel blocker) amlodipine (antihypertensive/antianginal agent) and an HMG-CoA reductase inhibitor atorvastatin (cholesterol lowering agent)* [10].

Для першого компоненту даного словосполучення – “slow-channel” - існує лише один словниковий відповідник “повільний канал” [6], який не є спеціальним медичним терміном. Другий компонент – “blocker” - має спеціальне медичне значення у двох словниках: “блокатор”, “інгібітор” [9].

Тому перед застосуванням цих відповідників для перекладу усього терміну необхідно звернутися до додаткових джерел

інформації. Наприклад, електронний медичний словник надає англomовне тлумачення, з якого стає зрозуміло, що термін фігурує у фармацевтичній галузі: “Any of a class of drugs that inhibit movement of calcium ions across a cell membrane, relaxes blood vessels, and lowers blood pressure, used in the treatment of cardiovascular disorders” [16].

Аналіз даного багатокомпонентного терміну передбачає також аналіз наявних його перекладів, їх зіставлення:

1) дигідропіредіновий *антагоніст кальцію* [13];

2) производное дигидропиридина, *блокатор медленных кальциевых каналов* [14];

3) дигидропиридиновый *антагонист кальция* [15].

Перш ніж порівняти надані переклади, слід звернути увагу на розгорнутість тексту оригіналу, адже в ньому надано три терміни для позначення одного поняття, два з яких надаються у дужках як пояснення до основного терміну. У всіх трьох варіантах перекладу ця низка термінологічних словосполучень передається одним терміном, але у кожному випадку по-різному. Перші два переклади співпадають: вони передають основний термін “dihydropyridine calcium antagonist”. Третій варіант перекладу відрізняється: оскільки передає значення саме досліджуваного терміну, який є допоміжним у тексті оригіналу і виходить з дефініції основного терміну. Відмінною рисою цього варіанту перекладу також є лексичне додавання, що може свідчити про більш професійний підхід до перекладу, адже застосування таких лексичних трансформацій як додавання чи вилучення вимагає певної компетенції у відповідній галузі.

Таким чином, перекладом даного багатокомпонентного терміну може бути: *“блокатор повільних кальцієвих каналів”* або *“антагоніст кальцію”*.

... *treating heart patients autologous bone marrow stem cells* [17].

На аналітичному етапі переклад цього багатокомпонентного терміну здійснюється шляхом підбору словникових відповідників до кожного компоненту даної галузі:

– *autologous* як спеціальний медичний термін має відповідники: аутогенний, аутологічний, власний; взятий у тієї ж особи;

– *bone marrow* – кістковий мозок;

– *stem cells* – стовбурові клітини [6; 9].

Увесь термін можна перекласти двома способами:

1) багатокомпонентним терміном, де перший, тобто залежний, компонент перекладається складними прикметниками: *“аутогенні кістковомозкові стовбурові клітини”*;

2) описово, з використанням підрядного речення – *“стовбурові клітини, вилучені з кістково мозку самого пацієнта”*. Такий варіант перекладу досить громіздкий, але, беручи до уваги те, що повний текст оригіналу – це інформація для пацієнтів, наданий переклад можна вважати більш прийнятним.

The amlodipine component of CADUET inhibits the transmembrane influx of calcium ions into vascular smooth muscle and cardiac muscle [10].

Виділене термінологічне сполучення має такі варіанти перекладу:

1) В цій комбінації амлодипін пригнічує трансмембранний потік іонів кальцію в *клітини гладеньких м'язів судин і серця* [13];

2) В этой комбинации амлодипин угнетает трансмембранный поток ионов кальция в *гладкомышечных волокнах сосудов и сердца* [15];

3) Амлодипин ингибирует ток кальция через мембраны в *гладкомышечные клетки* и кардиомиоциты [14].

Перші два варіанти перекладу схожі між собою за формою і у певній мірі відстоять від третього. У даному випадку необхідно розібратися у суті денотату, який позначається цим терміном. “vascular smooth muscle” – це гладенькі непосмуговані [18, с. 312] м’язи стінок судин, за рахунок яких здійснюється вазоконстрикція (звуження просвіту судин) і вазодилатція (розширення). У перших двох варіантах перекладу передається саме така семантика, а також застосовується прийом конкретизації: “клітини” і “волокна”. І таке додавання-конкретизація є виправданим і доречним, адже у тексті оригіналу мова йде про процеси, що протікають саме на клітинному рівні, а саме *transmembrane influx of calcium ions* – іони кальцію (Ca^{2+}) проникають у цитоплазму крізь мембрану клітини.

В перекладі для конкретизації застосовується слово “клітини”, тоді як у другому – “волокна”. Дані лексичні одиниці у цьому випадку є рівнозначними, але другий варіант є більш конкретним і спеціальним, оскільки клітинами м’язової тканини (будь то гладенька непосмугована чи посмугована) є волокна, так звані міоцити [18, с. 291].

У третьому варіанті перекладу терміну, на відміну від перших двох, відсутня вказівка на тип або місце розташування гладкої м’язової тканини, адже гладенькі м’язи у хребтових входять до складу оболонки майже усіх внутрішніх органів і систем. Тому тут варто було вказати на гладкі м’язи саме судин (стінок судин, васкулярні [9]), оскільки даний лікарський засіб призначений для лікування і профілактики серцево-судинних захворювань. Але слід звернути увагу на одну особливість тексту третього варіанту перекладу, а саме на слово “кардіоміоцити”, які відсутні у перших двох перекладах. Цей складний прикметник може дещо компенсувати вилучення при перекладі досліджуваного терміну, але навіть при його наявності треба вказувати на тип м’язової тканини, як це простежується в описі фармакологічних властивостей лікарського засобу цієї ж групи (гіпотензивний препарат, антагоніст кальцію) “Ніфедипін”: “Гальмує тік іонів кальцію через мембрану кардіоміоцитів і гладеньких м’язів судин, що призводить до зменшення накопичення кальцію усередину клітин” [14]. Отже, перші два варіанти перекладу є більш адекватними з точки зору точності і врахування особливостей галузі.

При перекладі медичних термінів потрібно пам’ятати, що багато з них належать до поліфункціональної лексики, їх термінологічність зумовлена особливостями вживання й контекстом, “що підтверджує кореляцію термінології із загальноживаною лексикою” [19, с. 120]. Слід також зазначити, що особливої уваги заслуговують “гібридні або мішані номінації, котрі визначаються як терміни-словосполучення, що поєднують власне український та запозичений компоненти” [19, с. 120].

Отже, при перекладі спеціальної медичної термінології застосовуються різноманітні комплексні трансформації, значну роль у відтворенні багатокомпонентного терміну відіграє його структурно-семантичний аналіз.

Висновки. Тексти медичної спрямованості мають свої характерні особливості: безпосередньо медичні терміни (узусні особливості вживання терміну), епоніми й багатокомпонентні

терміни, псевдоінтернаціоналізми, використання аббревіатур й скорочень, дублетність, явище синонімії й полісемії, різниця у значеннях афіксів у мові оригіналу й перекладу, відсутність словникових відповідників тощо.

Структурно-семантичний аналіз текстів фармакологічної спрямованості показав, що текстам даної галузі найбільш притаманні атрибутивні терміни-словосполучення. Переклад відібраних одиниць здійснювався виходячи з наукових визначень понять, які позначаються термінами, з урахуванням тенденцій і морфологічних особливостей вітчизняної термінології, а також сполучуваності слів у мові перекладу. Зазначено, що значну роль у визначенні семантики терміну відіграє контекст оригіналу, цільова аудиторія.

У ході порівняльно-зіставного аналізу наявних перекладів досліджуваних термінологічних словосполучень були також виявлені їх спільні і відмінні ознаки, розглянуті прийоми і мовні засоби, які застосували автори різних перекладів, а саме: підбір еквіваленту, калькування, транскрипція/транслітерація, семантичний еквівалент або функціональний аналог, експлікація, використання декількох прийомів.

У статті були розглянуті декілька структурно-семантичних аспектів фармакологічних багатокомпонентних термінів й особливостей їх перекладу, але всі вони потребують подальшого науково-практичного дослідження.

Література:

1. Линник Л. Медицинский перевод на английский. URL: <https://profperekklad.ua/ru/medicinskij-perevod-na-anglijskij/> (дата звернення: 10.11.2022)
2. Д’яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основы терминотворения: Семантические та социолінгвістичні аспекти. К.: Вид. дім “КМ Academia”, 2000. 218 с.
3. Суперанская А.В., Подольская Н.И., Васильева Н.В. Общая терминология: Вопросы теории. М.: 1989. 267 с.
4. Цит. за: Кучумова Н.В. Структурні особливості полікомпонентних термінів-словосполучень в англійській фармацевтичній термінології. *Вісник Житомирського державного університету*. 2013. № 68, С. 106–109.
5. Antara. Drug Description. URL: <https://www.rxlist.com/antara-drug.htm>
6. Reverso Context. Online Dictionary. URL: <https://context.reverso.net/>
7. Bile Acid Binding Resin. Cholestyramine (generic). Patient Education. URL: <https://phc.eduhealth.ca/media/PHC/EA/EA.440.B492.PHC.pdf>
8. Bile acid sequesterant. URL: https://www.wikidoc.org/index.php/Bile_acid_sequesterant
9. Универсальный англо-русский онлайн-словарь. Академик. URL: https://universal_en_ru.academic.ru/2145842/sequesterant
10. Caduet. Drug Description. URL: <https://www.rxlist.com/caduet-drug.htm>
11. Англо-український словник технічних термінів. URL: <https://1687.slovaronline.com/> (дата звернення: 20.11.2022)
12. Англо-русский онлайн-словарь. Linguee. URL: <https://www.linguee.ru/response+time.html>
13. Кадует. Инструкция, аналоги, склад. URL: <http://www.health-ua.org/lekarstva/14942-kaduet-510.html> (дата звернення: 26.11.2022)
14. Кадует. Vidal: Справочник лекарственных средств. URL: http://www.vidal.ru/poisk_preparatov/caduet.htm
15. Кадует: Компедиум. Лекарственные препараты. URL: <https://compendium.com.ua/info/170456/kaduet/>
16. Free Dictionary online. URL: <https://medical-dictionary.thefreedictionary.com/blocker>

17. Tumor risk by tissue engineering: cartilaginous differentiation of mesenchymal stem cells reduces tumor growth. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19944200/>
18. Nikolenko A.G. *Translating medicine*. К.: Видавництво Національного авіаційного університету, 2006. 616 с.
19. Ісаєва О.С. Особливості перекладу спеціальної медичної лексики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія, 2021 № 47 Том 3. С. 120–123.

Valuieva N. Structural and semantic analysis of English multicomponent terms

Summary. The article is devoted to the structural and semantic analysis of English multicomponent terms on the material of pharmacological texts. Translation of medical texts is considered one of the most difficult types of special translation, which is explained by the linguistic features of these texts, the peculiarities of the conceptual system. The difficulties of medical translation include terminology, issues of terms pronunciation, texts equivalence, the unique characteristics of the medical language. In the process of working with medical literature, the translator faces various problems: general (pseudo-internationalisms, abbreviations and shortenings, synonymy and polysemy, etc.), and specific (contextual features of a term, terminological synonymy, onymy, difference in the suffix meaning in source and target

languages, etc.). Medical texts, in particular pharmacological texts, are characterized by attributive terms-phrases structure. Considering attribution as a semantic concept, the first step in translation analysis is to consider the semantics of an attribute phrase; in turn, syntactic semantics does not exist on its own and is revealed through syntactic links and formal means of expression, therefore, the structural and semantic organization of the attributive unit is a key factor in their translation. The translation of units is carried out on the basis of scientific definitions of the concepts denoted by the terms, taking into consideration the trends and morphological features of terminology in the target language, as well as the compatibility of words. In determining the semantics of the term, the context of the original, the target audience, played a significant role. In the course of a comparative analysis of the available translations of the studied terminological phrases, their common and distinctive features were found, the methods and language tools used in various translations of drug description were considered, namely: selection of an equivalent, calquing, transcription / transliteration, semantic equivalent or functional analogue, the combination of several translation techniques.

Key words: structural and semantic analysis, multicomponent terms-phrases, attributive phrases, medical translation, terminological system, dictionary analogues.